

SPIS TREŚCI

Niepodległość

Jarosław Szarek – **Niepodległa i niepokonani** 3

Jaki był ten czas, gdy nasi przodkowie wybijali się przed stu laty na niepodległość? Pozostały wspomnienia, stare gazety, fotografie – to one pozwalają zobaczyć dziś obraz owych pamiętnych dni.

Drogi do Niepodległości

Z prof. dr. hab. Andrzejem Nowakiem rozmawia Filip Gańczak 14

Nie powinniśmy przeciwstawiać pracy organicznej powstaniom, a wysiłków dyplomatycznych walce zbrojnej Legionów. Te różne formy starań o niepodległość Polski znakomicie się uzupełniały.

Wiesław Jan Wysocki – **Nie było Jej, a jest...** 32

Dwa wydarzenia z przełomu XVIII i XIX stulecia wstrząsnęły Europą – z konsekwencjami do dziś. Pierwsze to ludobójcza w istocie rewolucja we Francji, nazwana Wielką Rewolucją Francuską, która bardzo głęboko przeorała mentalność europejską. Drugie zaś to upadek Rzeczypospolitej, mocarstwa o – wydawało się – trwałym miejscu w życiu społeczności międzynarodowej.

Filip Musiał – **Wolność – fundament polskiej tożsamości** 48

Utrata niepodległości przez Polskę w 1795 r. rozpoczęła trwające ponad wiek starania o jej przywrócenie. Przyjmując, że pokolenie rodzi się co trzydzieści lat, pod zaborami żyły cztery pokolenia naszych przodków... A mimo to polska tożsamość, nasza tradycja i kultura przetrwały.

Marek Gałęzowski – **O Józefie Piłsudskim i współtwórcach niepodległej**

Polski 56

Sto lat temu Polacy dysponowali grupą wybitnych polityków, którzy z determinacją dążyli do niepodległości i potrafili wyzwolić w społeczeństwie polskim niezbędną energię. Postacią pierwszoplanową był w tym gronie Piłsudski.

Włodzimierz Suleja – **Legenda Marszałka** 66

Legenda, której bohaterem stał się Józef Piłsudski, pojawiła się już za jego życia. Prawda, że zrazu nie wykraczała ona poza obóz socjalistycznej irredenty, ale okazała się wyjątkowo nośna. I, co ważniejsze, zataczała coraz szersze kręgi.

Adam Hlebowicz – **Kościół dla Niepodległości** 92

Maria Chodyko – **Sztuka i architektura Niepodległej** 102

Wojciech J. Muszyński – **Dowboria – Kresowa epopeja I Korpusu Polskiego** 110

Podkomendni gen. Józefa Dowbora-Muśnickiego byli pierwszymi polskimi żołnierzami, którzy stanęli do walki z bolszewizmem i zwyciężyli. Na odległych Kresach wyzwolili pierwszy skrawek Polski.

Tadeusz Zych – **Narodziny Niepodległej w pamiętniku wójta Słomki** 122

Proces dochodzenia Polski do niepodległości w 1918 r. był długi i skomplikowany. Z perspektywy lokalnej znakomicie pokazał go Jan Słomka (1842–1932).

Justyna Błażejowska – **Uważaliśmy, że zwycięstwo jest bliskie** 136

W środowisku korowskim ścierały się różne koncepcje polityczne. Jacek Kuroń postulował finlandyzację Polski jako cel działalności. Ja podkreślałem, że najważniejsze miejsce powinna zająć walka o niepodległość – mówi Antoni Macierewicz.

Iwona Fischer – **Marsz Szlakiem I Kompanii Kadrowej. Tradycja i współczesność** 147

Kolegium:

dr hab. Adam Dziuba, dr Wojciech Frazik, dr hab. Waldemar Grabowski, Adam Hlebowicz, dr Milena Kindziuk, dr Kazimierz Krajewski, dr Mariusz Krzysztofiński, dr Sebastian Ligarski, dr Agnieszka Łuczak, dr Marcin Majewski, dr hab. Filip Musiał, dr Wojciech Muszyński, Jan M. Ruman, dr hab. Krzysztof Sychowicz, Anna Zechenter

Redaguje zespół:

Wojciech Butkiewicz – sekretarz redakcji (tel. 22 5818813, wojciech.butkiewicz@ipn.gov.pl),
dr Filip Gańczak (filip.ganczak@ipn.gov.pl),
Jakub Gołębiwski (jakub.golebiwski@ipn.gov.pl),
Romuald Niedzielko – zastępca redaktora naczelnego (romuald.niedzielko@ipn.gov.pl),
Jan M. Ruman – redaktor naczelny (jan.ruman@ipn.gov.pl),
Andrzej Sujka (andrzej.sujka@ipn.gov.pl),
dr Barbara Świtalska-Starzeńska (barbara.switalska-starzenska@ipn.gov.pl),
Piotr Życieński – fotoreporter

Sekretariat: Maria Wiśniewska (tel. 22 5818819, maria.wisniewska@ipn.gov.pl)

Projekt graficzny: Sylwia Szafrąnska
Projekt okładki i łamanie: Katarzyna Dziedzic-Boboli

Korekta: Beata Stadryniak-Saracyn

Adres do korespondencji:
ul. Wołoska 7, 02-675 Warszawa

Druk:
LEGRA Sp. z o.o. ul. Albatrosów 10c,
30-716 Kraków

Na okładce:
Marsz Niepodległości,
fot. Piotr Życieński.